

Ändringsdokument – Sammanställning av förslag på revideringar Handbok Hälsoval 2027

Regionfullmäktige fastställer varje år reviderad Handbok Hälsoval. Ändringar som bedöms vara av redaktionell eller enklare förtydligande karaktär redovisas inte i dokumentet utan i dessa fall hänvisas till att jämföra förslag Handbok Hälsoval 2027 med tidigare fastställd Handbok Hälsoval 2026 (Dnr RS2024/2388 § 245).

Revideringen av Handbok Hälsoval 2027 har främst haft sikte på att genomarbeta juridiskt hållbara skrivningar och definitioner samt att anpassa dokumentet till LOV (lag (2008:962) om valfrihetssystem) ny lagstiftning, formuleringar och krav för att stävja brott mot välfärdssystemet och regionens erhållna erfarenheter under 2026 för att ytterligare skärpa Handbok Hälsoval. Särskilt fokus har lagts på kapitel 1, Att ansöka om godkännande, kapitel 3, Särskilda kontraktsvillkor och kapitel 8. Kontrakt. Det har medfört en förändrad punktordning i respektive kapitel jämfört med Handbok Hälsoval 2026. Arbetet har genomförts tillsammans med Juridikavdelningen.

Utförare har i nuvarande ersättningsmodell fullt kostnadsansvar för alla hjälpmedel som verksamheten förskriver utifrån patientens medicinska diagnos och behov. Det är stor skillnad (2025) mellan den hälsocentral som har lägst kostnad (75 tkr) respektive högst kostnad (440 tkr) /1000 listade. Hälsocentraler kan få många patienter med stora behov (befolkningen väljer själv eller listas på en hälsocentral). Kostnaden blir därmed svår att förutse och drabbar verksamheter orättvist. Med anledning av detta föreslår Hälsovalskontoret att kostnaden för dyra hjälpmedel belastar Hälsoval centralt och bidrar därmed till en mer solidarisk, förutsägbar och rättvis modell och patienten tillförsäkras ett hjälpmedel utan ekonomisk hänsyn.

Hälsovalskontoret har informerat Hälsovalsutskottet om revideringsarbetet i början av 2026. Regionfullmäktige föreslås fastställa revideringar av Handbok Hälsoval 2027 som redogörs för nedan.

Definitioner

Handbok Hälsoval kompletteras med en definitionslista för att tydliggöra Region Gävleborgs tolkning av begrepp i förfrågningsunderlaget. Definitionerna ligger direkt efter innehållsförteckningen i dokumentet. Begreppen används genomgående i dokumentet:

Definitionslista

Med nedanstående begrepp avses i Handbok Hälsoval följande:

Ansökan – Formell begäran att bli godkänd Utförare i Hälsoval.

Avtal – Innefattar alla delar av det vid var tid gällande Handbok Hälsoval samt Kontrakt.

Handbok Hälsoval – Vid var tid gällande förfrågningsunderlag för Hälsoval som i sin helhet utgör Avtalet.

Hälsoval – Region Gävleborgs upphandling av hälsocentraler enligt Lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) som möjliggör för varje invånare att själv välja sin hälsocentral.

Kontrakt - Ett skriftligt avtal som sluts mellan Region Gävleborg och Utföraren när Utföraren godkännts att ingå i Hälsovalet.

LOV – Lag (2008:962) om valfrihetssystem.

Mottagning – Fysisk lokal där Utföraren bedriver verksamhet i enlighet med Avtalet.

Region Gävleborg – Region Gävleborg som genom Regionfullmäktige är upphandlande myndighet.

Sökande/Sökanden – Part som ansöker om att bli godkänd Utförare i Hälsoval.

Särskilda kontraktsvillkor - Särskilda villkor för fullgörande av kontrakt och Avtal.

Utförare – Godkänd och avtalad juridisk person eller motsvarande som bedriver hälsocentral inom Hälsoval.

Vårdgivare – Utförare i förekommande fall. Utförare är såväl privata Utförare som Region Gävleborg Din Hälsocentral AB.

1. Att ansöka om godkännande

1.1 Hälsoval – ett vårdvalssystem

Ingressen som beskriver Hälsoval förses med numrering 1.1 som i sin tur förskjuter numreringen av övriga punkter i kapitel 1.

1.3 Grunder för uteslutning av Sökande

Grunderna för uteslutning enligt LOV blir en egen punkt. Punkten hänvisar direkt till lagtext.

1.3.1 Intyg och bevis till prövning av ansökan

Ny rubrik och punkt, med hänvisning till underlag och bevis som Region Gävleborg kan begära in och som styrker att någon omständighet enligt 1.3 inte föreligger.

1.4 Krav för att bli godkänd

Under punkten 1.4 har punkterna 1.4.1 – 1.4.6 ekonomisk förmåga, tidigare konkurser, brister i tidigare avtalsrelation, skatteskuld, allvarliga brister i annat uppdrag, dömd eller brottsmisstanke lyfts in från tidigare 1.2 Godkännande eftersom dessa inte är uteslutningsgrunder (1.3). Näringsförbud är en uteslutningsgrund och omfattas därför av punkt 1.3. I förekommande fall i punkterna används uttrycket "Region Gävleborg kan komma att avslå ansökan om..."

1.6 Beslutsordning och handläggningstid

Tilllägg i text angående driftstart, med anledning av längre/långa leveranstider av patientjournalssystem från leverantören Cambio:

"Utföraren anger i sin ansökan önskad tidpunkt för driftstart. Efter ett tilldelat godkännande av Utföraren kommer Region Gävleborg i samband med uppstartsmöte meddela ett realistiskt

startdatum och kontrakt tecknas. Driftstart sker tidigast tre (3) månader och senast sex (6) månader efter erhållet beslut om godkännande från Region Gävleborg. Driftstart är beroende av vilka anpassningar som behövs innan driftstart.”

2. Uppdraget

2.2.4 Psykosocial hälsa

Tillägg i text, med anledning av:

SKR:s genomförda projekt under 2025 att granska regioners förfrågningsunderlag utifrån skrivningar gällande psykisk hälsa. Återgivning till regionen har lämnat förslag på förbättringar.

”En väg in” vänder sig till barn och unga med psykisk ohälsa 0–17 år samt blivande föräldrar eller föräldrar som behöver stöd i sitt föräldraskap med barn i åldern 0–3 år.”

2.3 Fasta kontakter

Tillägg i text med anledning av:

Informationskravet i förhållande till patienter stärks enligt Lagrådsremiss Prop. 2025/26:19. Lagändringen kommer gälla från 1 juli 2026.

”En patient ska få information om vem som är patientens fasta vårdkontakt och fasta läkarkontakt samt hur patienten kan komma i kontakt med sin fasta vårdkontakt, sin fasta läkarkontakt och sina vårdenheter”.

2.4.1. Hälso- och sjukvård i hemmet

Namnändring från Hemsjukvård till Hälso- och sjukvård i hemmet. Enligt lagrådsremiss Prop. 2025/26:19. Lagändringen kommer gälla från 1 juli 2026.

Ny rubrik och benämningar ändras till vård i hemmet i stället för hemsjukvård.

2.11.2 Öppethållande

Tillägg i text med anledning av:

Hälsocentralen ska ha mottagningen öppen så att inget glapp uppstår mellan mottagningens öppettid och Familjeläkarjourens öppnande, förutsatt att inte samverkan med en annan Utförare sker under tiden. Primärvårdsuppdraget pågår 24/7 med ingående verksamheter över dygnet; hälsocentralen, familjeläkarjouren, ambulanssjukvårdens sjuksköterskor och beredskapsjour.

”Utföraren ska vara tillgänglig på telefon för tidbokning, rådgivning, bedömning och prioritering av vårdbehov samt kunna ta emot akuta besök under hela öppethållandetiden fram till dess att Familjeläkarjouren öppnar.”

2.16 Medicinsk utrustning

Tillägg i text med anledning av att:

Region Gävleborg Din Hälsocentral AB likställs med privata utförare.

”Region Gävleborgs medicintekniska avdelning kan utgöra ett strategiskt stöd till Utförare inom Hälsoval. Syftet är att säkerställa att medicinteknisk utrustning används på ett säkert,

effektivt och ändamålsenligt sätt i enlighet med gällande lagstiftning, föreskrifter och regionens riktlinjer. Tjänsterna är tillgängliga för alla Utförare inom Hälsoval Gävleborg, oavsett driftsform. Utförare som önskar använda Region Gävleborg MTA tjänsteutbud, behöver teckna ett separat avtal med MTA.”

2.19.3 Forskning och utveckling

Tillägg i text med anledning av ny information.

”... Utföraren ska informera Region Gävleborg, Centrum för forskning och utveckling (CFUG) om vilka forskningsprojekt som bedrivs inom verksamheten genom att registrera alla forskningsprojekt i Researchweb studieregistrering. Innan ersättning för forskningstid kan utbetalas, ska Utföraren redovisa godkända tillstånd, exempelvis etikprövningstillstånd i studieregistreringen. Ersättning för forskarstuderande ersätts enligt gällande regler inom Region Gävleborg för lönetak. Anställda hos Utföraren får tillgång till Region Gävleborgs resurser för utveckling av forskning inklusive stöd och handledning för uppstart av projekt och tillståndsprövningar, planering och registrering av nya forskningsprojekt. Utföraren bör medverka i de av förvaltningen Forskning och samhällsmedicins initierade aktiviteter som syftar till att utveckla en god och för regionen gynnsam forskningsmiljö. Utföraren ska se till att medarbetare som bedriver forskning, både finansierad av regionen och av externa finansiärer, årligen rapporterar resultat och progression i Projektdatabasen.”

3. Särskilda kontraktsvillkor

Ny rubrik med anledning av:

Ny definition enligt Definitionslista och satt i sammanhang med att Kontrakt tecknas. (Definitioner sid 1).

Delar från det tidigare avtalet lyfts in under Särskilda kontraktsvillkor.

” I kapitel 3 beskrivs de särskilda kontraktsvillkor som gäller för att få bedriva en hälsocentral inom Hälsoval, med utgångspunkt i gällande lagar, förordningar, riktlinjer och policydokument. Kapitlet beskriver villkor för fullgörandet av Kontrakt och Avtal. Kraven ska accepteras av Utföraren och uppfyllas under kontraktstiden.”

3.6 Underleverantör

Region Gävleborg har antagit Handlingsplan mot välfärdsbrottslighet och Hälsovalskontoret har beaktat arbetet med att stävja brott mot välfärdssystemet, och därför ska Region Gävleborg godkänna en underleverantör.

Tillägg i text:

” Utföraren ska i så fall meddela Region Gävleborg vilken underleverantör Utföraren vill använda. Region Gävleborg beslutar om godkännande av underleverantör.”

3.7 Tolkningsordning

Tolkningsordningen lyfts in i kapitel Särskilda kontraktsvillkor. Låg tidigare i Avtal § 7. Ändrad tolkningsordning med anledning av definierad innebörd av Särskilda kontraktsvillkor, Kontrakt och vid var tid gällande Handbok.

" Om det förekommer motstridiga uppgifter i Avtalet ska de tolkas i följande ordning:

1. Skriftliga ändringar och tillägg i Kontraktet upprättat i samband med godkännande.
2. Skriftligt och undertecknat Kontrakt upprättat i samband med godkännande.
3. Kapitel 3 Särskilda kontraktsvillkor.
4. Kapitel 6 Ersättning och kostnadsansvar i Hälsovalsmodellen.
5. Kapitel 2 Om uppdraget."

3.21 Utförarens rätt till uppsägning

Tillägg i text:

"...med minst 3 månaders uppsägningstid...

" Utföraren har rätt att säga upp detta Avtal med minst 3 månaders uppsägningstid om Region Gävleborg dröjer med betalning och inte betalar till Utföraren senast 30 dagar efter skriftlig anmodan om detta. Dröjsmål med betalning föreligger inte när det pågår en utredning gällande rätt till den ersättning som betalningsanmodan avser.

En uppsägning av Avtalet ska vara skriftlig.

3.30 Synpunkter och klagomål

Ändring i text med anledning av:

På 1177.se finns möjlighet att ansluta Utförarna till den digitala tjänsten "Lämna synpunkter och klagomål" vilken också regionen är med och finansierar (Inera). I Region Gävleborg har Privata

Utförare inte tidigare fått möjlighet att ansluta sig till tjänsten utifrån ett gammalt beslut, men som omprövats med anledning av revidering Handbok Hälsoval 2026. Sedan november/december 2025 är alla privata Utförare anslutna och därmed alla hälsocentraler i Hälsoval. Patienten får således en enda kanal in för alla sorters synpunkter på vården, oavsett vilken hälsocentral den valt. Tjänsten innebär ingen extra kostnad för Utföraren. Möjlighet finns att ta ut aggregerad statistik på lokal, regional och nationell nivå från tjänsten hos Inera.

" På Utförarens kontaktkort på 1177.se ska det tydligt finnas kontaktväg för möjlighet att lämna synpunkter eller klagomål."

3.33 Arkivering

Bolagsdriven Hälsocentral

Omskriven text med anledning av:

Bolaget Din Hälsocentral är bildat och i drift. Skrivningen anpassas och kompletteras utifrån det.

" När hälso- och sjukvård bedrivs i bolagsform där Region Gävleborg är ägare och utövar ett rättsligt bestämmande inflytande över bolaget ska bolaget i enlighet med lag (2009:400) offentlighets- och sekretesslagen 2 kap. 3 §, hantera sin information i enlighet med regler om hantering av allmänna handlingar:

- Tryckfrihetsförordningen (1949:105)
- Arkivlagen (1990:782)

- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
- Lag (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, 4 kap 6 §

Arkiveringsansvaret för Utförarens vård- och omsorgsdokumentation åligger bolaget.”

3.38 Allvarlig och extraordinär händelse samt höjd beredskap och ytterst krig

Ny rubrik med anledning av:

Nya benämningar allvarlig respektive extraordinär händelse används. Därutöver definieras Utförarens förmåga” Varje Utförare ska ha omsättningslager för minst två veckors drift i ordinarie verksamhet”.

”Region Gävleborg ska alltid erbjuda god och lättillgänglig hälso- och sjukvård. Att kunna bedriva prioriterad hälso- och sjukvård vid allvarliga händelser eller vid extraordinära händelser i fredstid samt vid höjd beredskap och krig, är grundläggande och prioriterade förmågor i Region Gävleborg.

Utföraren ska ingå i Region Gävleborgs krisberedskapsorganisation och krigsorganisation och ska ha ett avtalsrättsligt ansvar mot Region Gävleborg vid extraordinär- och allvarlig händelse samt höjd beredskap och ytterst krig. Utföraren ska bistå vid extraordinär- och allvarlig händelse samt höjd beredskap och ytterst krig, då Region Gävleborg utövar särskild sjukvårdsledning eller krigsorganisation genom att ställa nödvändiga resurser tillgängliga. Region Gävleborgs ledningsorganisation beslutar om mål, inriktning, omfattning och kvalitet. Varje Utförare ska ha omsättningslager för minst två veckors drift i ordinarie verksamhet och Utförarens samtliga resurser ska kunna disponeras inom hela Region Gävleborgs verksamhet, som till exempel personal, lokaler, sjukvårdsmaterial och läkemedel. Utföraren ska på anmodan delta i aktiviteter som genomförs för att utveckla och vidmakthålla Region Gävleborgs samhällsviktiga uppdrag. Till exempel kan det vara planering, utbildning och deltagande i övningar som är återkommande aktiviteter.”

3.42 Hjälpmedel

Tillägg i text med anledning av förändrat kostnadsansvar för Utföraren avseende dyra hjälpmedel.

”Hälsovalskontoret bär centralt Utförarens kostnad för dyra hjälpmedel.

3.44 Medicinsk diagnostik

Tillägg i text med anledning av:

Utförare har möjlighet att välja annat laboratorium för medicinsk diagnostik än regionens eget.

”...Analysmetoder som fastställts av Region Gävleborgs Laboriemedicin ska gälla alla aktörer som anlitas inom laboratoriemedicin...För den patientnära verksamheten gäller att val av analysmetoder och utrustning ska ske i samråd med regionens laboratoriemedicinska verksamhet. Rutin för Patientnära analyser i Region Gävleborg ska följas.”

5. Uppföljning

5.1 Syfte med uppföljning

Tillägg i text med anledning av arbetet mot brott mot välfärdssystem:

”Uppföljningen syftar även till att kontrollera att Region Gävleborgs utbetalning av ersättning sker på rätt grunder och att det inte föreligger otillbörligt utnyttjande av Region Gävleborgs välfärdssystem.”

7. Informationshantering och IT

Ny rubrik.

7.2 Informationshantering och informationssäkerhet

Punkt tillagd i befintlig lista:

”etablera och underhålla rutiner för att upptäcka, rapportera och hantera informationssäkerhetsincidenter och personuppgiftsincidenter enligt dataskyddsförordningen, patientdatalagen, Lag (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster.”

7.3.4 Patienters rättigheter

Text tillagd:

”Utföraren ska tillhandahålla tydlig information om patientens rättigheter enligt patientdatalagen och dataskyddsförordningen.”

8. Kontrakt för Hälsoval

Benämningen kontrakt används i LOV där det framgår att en upphandlande myndighet tecknar kontrakt med alla leverantörer som uppfyller kraven i förfrågningsunderlaget. Genom att skriva under Kontraktet åtar sig Utföraren att fullgöra Avtalet som innefattar alla delar av den vid var tid gällande Handbok Hälsoval. (Definitionslista sid 1).

”Kapitel 8 utgör grund för det kontrakt som tecknas mellan Region Gävleborg och Utföraren. När utföraren blivit godkänd och ett Tilldelningsbeslut är lämnat är nästa steg att signera kontraktet som upprättas mellan parterna.”

Kontrakt enligt definitionslista (Definitioner sid 1). Kontraktet reduceras till paragraferna nedan och övriga delar från det tidigare avtalet lyfts in under Särskilda kontraktsvillkor. I Kontraktet blir kvar:

§ 1. Parter

- § 2. Parternas åtagande
- § 3. Avtalstid
- § 4. Tvist
- § 5. Undertecknande